

Студентів Херсонського державного університету факультету фізичного виховання та спорту стан здоров'я турбує на 50% (в порівнянні – матеріальні блага на 25%). Ці данні свідчать про те, що нове покоління вчителів фізкультури, які здоров'я вважають пріоритетною категорією над матеріальними благами, направлять свої зусилля на орієнтацію молоді на здоровий спосіб життя з метою підвищення авторитету фізичного виховання як предмету, що є провідним у валеологічній освіті, який органічно поєднує в собі елементи природної і гуманітарної дисципліни.

При аналізі відповідей на анкетування з приводу визначення відношення студентів до категорій здоров'я, хвороби, валеологічної освіти та ставлення до формування здорового способу життя, нами були встановлені наступні результати, які засвідчили, що більшість знань про здоров'я, методи його збереження та зміцнення, студенти отримали завдяки викладачам університету (це відмітили 50% всіх опитаних). Позитивний вплив фізичної культури на формування здоров'я, на думку студентів, частково пов'язано із специфікою викладання на факультеті фізичного виховання і спорту ХДУ, де велика увага приділяється фізичній підготовці.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження серед студентів Херсонського державного університету факультету фізичного виховання та спорту показало, що провідними мотивами є зміцнення здоров'я та розвиток фізичних якостей, але, разом з тим стан здоров'я турбує 50% (в порівнянні - матеріальні блага на 25%). Аналіз отриманих даних дозволяє вважати, що активна позиція в житті, вибір «своїх шляхів», постановка і досягнення мети, що реалізує людину, завжди призводить до збільшення енергії, мобілізації ресурсів і забезпечення більш високого рівня здоров'я.

ЛІТЕРАТУРА

1. Апанасенко Г.Л. Индивидуальное здоровье: сущность, механизмы, проявления/ Апанасенко Г.Л. //Физкультура в профилактике, лечении и реабилитации.-2006.-№1(16). – С.66-69.
2. Кочубей О.В. Аспекти застосування здоров'язберігаючих технологій / О.В. Кочубей // Біологія: Науково-методичний журнал. - Харків: Вид. група "Основа", 2007. - № 8. – С. 1-8.
3. Леонтьєва О. Педагогічні умови й шляхи формування здорового способу життя підлітків. //Рідна школа. – 2004. - № 3. – С.15 – 16.
4. Лозинський В. Молодь і здоров'я : метод. матеріал / В.Лозинський. – К.: Главник, 2006. - 112 с.
- 5.Luk'yanchenko M. I. Pedagogika zdorov'ya: teoriya i prakty'ka: monografiya / My'kola Ivanov'ch Luk'yanchenko – Drogoby'ch : Redakjno-vy'davny'chy'j vyddil Drogoby'cz'kogo derzhavnogo pedagogichnogo universy'tetu imeni Ivana Franka, 2012. – 348 s.
- 6.Shy'shalova L.Y'. Zanyaty'e po valeology'u "V pou'skax zdorov'ya" / L. Y'. Shy'shalova // Doshkil'ny'j navchal'ny'j zaklad: Prakty'chny'j zhurnal vy'xovatelya. - 2007. -№7. - S. 10-12
- 7.Shy'yan O.I. Derzhavna osvityna polity'ka z py'tan` zdorovogo sposobu zhy'tya molodi: monografiya/ O.I. Shy'yan.-L.: [b.v.], 2010. – 295 s.

УДК 37.037(09(477))

Тернова І. М.
Тернопільського національного економічного університету

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ВПЛИВУ ПЕРІОДИЧНИХ ДРУКОВАНИХ ВИДАНЬ НА РОЗВИТОК ТА СТАНОВЛЕННЯ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ЖІНОК В УНІВЕРСИТЕТАХ УКРАЇНИ У ПЕРІОД 1917-1940 РР

У статті представлено історичні аспекти впливу періодичних друкованих видань на розвиток та становлення фізичного виховання жінок в Україні у міжвоєнний період 1917-1940 рр. На матеріалах преси розкриті питання залучення жінок до фізичної культури і спорту у різних регіонах України. Показано особливості і труднощі цієї генези.

Ключові слова: фізичне виховання, періодичні видання, жінки

Тернова І. М. Некоторые аспекты влияния периодических печатных изданий на становление и развитие физического воспитания женщин в университетах Украины в период 1917-1940 гг.

В статье представлены исторические аспекты влияния периодических печатных изданий на становление физического воспитания женщин в Украине в период 1917-1940 гг. На материалах прессы раскрыты вопросы привлечения женщин к физической культуре и спорту в разных регионах Украины. Показаны особенности и трудности этой генезиса.

Ключевые слова: физическое воспитание, периодические издания, женщины

Ternova I.M. Some aspects of influence of periodicals on the development and formation of physical education of women in universities of Ukraine in the period between 1917-1940 years. *The historical aspects of impacts of periodicals on the development and establishment of physical education of women in Ukraine in the interwar period 1917-1940 are presented in this paper. Press materials show how social and political events connected with the end of World War I, the October Revolution of 1917, the formation of the Soviet Union influenced young women and their relationship to physical education and sport in different regions of Ukraine. Analysis of studied sports periodic publications showed that the formation of mass sports movement in the 20's of the last century and involvement of the general public to physical training led to the creation of a developed system of media - industry newspapers, magazines, scientific and methodological issues that have become important and effective tool for solving problems of physical culture and sports, and physical education in the country. Contemporary sports periodicals (newspapers, magazines, journals) of advocacy, educational, scientific and theoretical character in the field of sport and allied sciences, became the spokesmen of progressive social thought, tribune of scientific debate, integral part of training, information support of research activities in universities,*

as well as a means of formation of national consciousness or, conversely, native ideology of the ruling governments. It should be considered that the Ukrainian lands were separated and the publication of periodicals in physical education in Eastern Ukraine, Bukovyna, Zakarpatia and Galicia were formed under different conditions.

Key words: physical education, periodicals, women

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Процес формування національної самосвідомості був однією з головних передумов становлення системи фізичного виховання в період 1917-1940 рр. Проблеми фізичного виховання постають особливо гостро на сторінках періодичної преси того часу не лише як важливе політичне та економічне питання, а як вагомий аспект розвитку освіти і фізичного виховання та всіх компонентів фізичної культури особистості зокрема. Усі проблеми, з якими вітчизняна освітянська спільнота зіштовхується на сучасному етапі, мали підвищену актуальність і в міжвоєнний період, коли на території України відбувалися системні зміни всіх сфер суспільного поступу, вищої освіти, що торкнулись, у тому числі, й фізичного виховання. Саме тому трансформації системи фізичного виховання жінок у вищій школі України міжвоєнного періоду заслуговують на особливу увагу з боку наукового співтовариства. При цьому постає питання про необхідність визначення найбільш актуальних, пріоритетних напрямів вивчення цієї проблеми, а це, у свою чергу, неможливо зробити без узагальнення досвіду попередніх досліджень за відповідною тематикою. Аналіз впливу періодичних друкованих видань на становлення та розвиток фізичного виховання жінок в університетах України у період 1917-1940 рр. залишається актуальним для розуміння суті створення нової системи фізичного виховання студентів, а зокрема жінок, сьогодні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у вивчення питань фізичного виховання зробили видатні науковці: Я. Боднар, О. Вінничук, Н. Гордій, В. Мужичок, К. Кобченко, Є. Приступа, А. Сунік, Б. Трофим'як, С. Філь, А. Цьось. Питання про вплив преси на становлення фізичного виховання в загальноосвітніх школах та гімназіях України досліджуваного періоду розкрили у своїх наукових працях О. Вацеба, Р. Гах, Р. Голик, О. Гук, В. Ковпак, О. Ландарь, О. Півень, С. Резнік, І. Свістельник. Але аналіз робіт вітчизняних та іноземних вчених дозволяє говорити про відсутність комплексних досліджень з проблеми історіографії розвитку фізичного виховання жінок в університетах України та місця періодичних друкованих видань у цій генезі.

Формулювання мети та завдань роботи. Метою роботи є історичний аналіз впливу спортивної періодики України в 1917-1940-х роках ХХ сторіччя на розвиток та становлення фізичного виховання студенток університетів.

Результати дослідження. Становлення науково-методичних основ розвитку фізкультурно-спортивного руху в Україні відбувалося на тлі соціально-політичних подій, пов'язаних із завершенням Першої світової війни, Жовтневої революції 1917 р., утворенням Радянського Союзу тощо. Створення широкої мережі спортивних організацій, які були носіями і популяризаторами фізичного виховання як необхідного елементу національної культури, прискорило залучення молоді, а зокрема жінок, до фізичної культури і спорту. Формування масового фізкультурно-спортивного руху в 20-х роках минулого століття та залучення широких верств населення до фізичної культури спонукало до створення розвинутої системи засобів масової інформації – галузевих газет, журналів, науково-методичних видань, які стали б важливим та ефективним інструментом вирішення завдань розвитку галузі фізичної культури і спорту, фізичного виховання в країні.

Тогочасні спортивні періодичні видання (газети, журнали, часописи) агітаційно-пропагандистського, навчально-методичного, науково-теоретичного характеру в галузі фізичної культури та спорту, а також суміжних з нею наук, стали виразниками передової суспільної думки, трибуною наукових дискусій, невід'ємною частиною системи підготовки фахівців, інформаційного забезпечення наукової діяльності у вищих навчальних закладах, а також засобом формування національної свідомості чи, навпаки, носіями ідеології правлячих урядів. При цьому варто враховувати, що українські землі залишалися роз'єднаними і публікації у періодичних виданнях з фізичного виховання в Східній Україні, Буковині, Закарпатті та Галичині формувались у різних умовах. На сторінках багатьох газет і журналів Західної України чільне місце посідали матеріали про значення фізичного виховання як педагогічного процесу, спрямованого на фізичне й духовне удосконалення людини. На західноукраїнських землях міжвоєнного періоду часописи для жінок «Жіноча доля», «Нова хата», «Жіноча воля», «Діло», «Жіночий дім», «Жіноче діло» розкривали проблеми фізичного виховання дівчат і жінок, пропагуючи заняття фізичними вправами як основу здоров'я майбутньої матері, виховательки дітей, дружини, березини роду. Популярний серед жінок часопис «Нова хата», заснований у 1925, виходив у Галичині до 1939 року і впродовж цього часу головною метою видання було зробити галичанок соціально активними, розкрити в них національну свідомість та прагнення бути фізично здоровою особистістю [16, с. 61]. У практиці часопису часто використовували листи читачок, у яких вони висловлювали своє відношення до подій епохи, нових ідей і уявлень про нову українську культуру і місце жінки у ній. Так, авторка листа, опублікованого у 1928 р. під назвою «Переворот», пропонує своїй подрузі зробити кардинальний переворот у житті [6, с. 30]. Активна дівчина з міста пропонує доньці сільського священика відкинути застарілі та консервативні умовності її оточення, вимагає від подружки, щоб та терміново почала займатися зимовим спортом та презентує їй образ сильної сучасної жінки.

«Нова хата» пропагувала образ жінки-«професіоналістки» розкриваючи зразкові психологічні типи життєво активних німкеней, італійок, французенок, а також публікуючи біографії видатних жінок: Олімпії Левицької, Івонни Витковицької, Ольги Кобилянської, Софії Русової, Анни Павлик. Часопис наводив приклади успішної кар'єри жінок закликав багато читати та підвищувати ерудицію в різних галузях знань, здобувати вищу освіту і брати участі у різних спортивних гуртках для розвитку фізичного та гарного здоров'я [6, с. 33]. Журнал «Нова хата» майже у кожному випуску приділяв одну або декілька статей фізичному вихованню та спорту жінок. У літній період жінкам пропонувалися літні види спорту (сітківка, плавання, гольф-крикет, веслування, біги, мети, скоки) та вправи на свіжому повітрі, вказувалися переваги того чи іншого виду рухової активності для організму жінки та її здоров'я [17, с. 6]. У статті «Білий спорт» автор описує сітківку (теніс): «Це спорт легкий і здоровий, надається зокрема дуже для жінок». Також, надаються рекомендації коли необхідно починати грати у сітківку, який інвентар необхідно використовувати для гри тощо. У статті автор рекомендує одяг, практичний для гри: «Одяг мусить бути вигідний і доцільний. Черевики на гумових підшвах. Для жінок сукні без рукавів. В останніх роках жінки починають грати без панчів в

коротких скарпетках. Голову хоронить від сонця «дашок» або хустина» [1, с. 7]. Серед зимових видів спорту жінкам пропонувалися лещетарство, совги, санки [12, с. 7]. Лещетарство було дуже поширене в Німеччині та Чехословаччині, а в Галичині тільки набувало популярності. У статтях часопису описувалися змагання та перемоги жінок, які стали на лещата (лижі). Увага приділялася фізіології, автори вказували які групи м'язів беруть участь у певних рухах і як їх загартовувати. Також, надавалися рекомендації щодо правильного виконання вправ та підготовки до зимового сезону у залі «лещетарські вправи «на сухо»». Пропонувалися вправи у залі, які би імітували підйоми та спуски, використання «тягарців» для додаткового навантаження. Новачкам, які тільки починали знайомитися з лещатами у статті рекомендували як правильно вибрати та придбати лижі та палиці, спеціальний одяг та взуття [15, с. 21-22]. У статтях присвячених жінці і спорту розкривається необхідність для тогочасної жінки занять спортом, наводяться аргументи для вибору того чи іншу виду спорту, надаються приклади німкеней, англійок та американок, які обрали для себе спорт та беруть участь у міжнародних жіночих світових ігрищах. Журнал регулярно друкує результати змагань як місцевого значення, так і міжнародних. У таких репортажах вказувалась кількість змагань у яких брали участь жінки, кількість учасниць та їх спортивні результати [10, с. 19-20]. Переможницям змагань присвячувалось окреме місце у статтях – описувалися їх власні досягнення у спорті та їхня робота з розвитку жіночого спорту у певній країні [10, с. 20]. Автори «Нової хати» підкреслювали основні суспільні функції жінки, - материнство, опіка над дітьми та домашнє господарювання, але й враховували нові тенденції 20-30-х років. І саме тому, окреме місце у часопису відводилося «руханці»: «Не малу вагу відіграє в житті жінки й руханка. Приміненна до жіночих вимог дає велику користь тілу, зміцнює його, направляє хиби заподіяні щоденним заняттям. Кожна жінка вибере, що їй до вподоби, але сидіти без руху – це рівнозначне з повільною смертю» [9, с. 10, 19]. Також, значна частина матеріалів газети була присвячена особистій гігієні жінки та різним вправам «руханки», пластичному танцю, заняттям спортом, раціональній організації літнього та зимового відпочинку на галицьких «літниськах та оселях», вихованню дітей та розумному облаштуванню житла згідно з викликами доби тощо [16, с. 49].

Тема україно-польського протистояння в Галичині була присутня на сторінках журналу у міжвоєнний період [6, с. 30]. Також, жінки Галичини підтримували акції проти більшовиків. В інсценізації відтворення бою під Крутами брали участь учасниці літніх молодіжних українських жіночих таборів в Остодорі [19]. Однак під кінець 30-х рр., коли Європа активно милітаризувалася, а її кордони почали змінюватися з калейдоскопічною швидкістю, у публікаціях «Нової хати» щораз чіткіше з'являлися сигнали напруження, а у номерах 1938—1939 рр. вже відчувалося явне очікування війни [6, с. 35]. Так на сторінках «Нової хати» друкували статті з рекомендаціями, що має робити пересічна жінка у час бойових дій. Правильне ведення домашнього господарства в екстремальних умовах та харчування у час війни були головними темами того часу [5, с. 9]. Крім жіночих видань, питання фізичного виховання жінок розкривали на своїх сторінках спортивна періодика, яка до середини 1920-х років досягла відчутного розвитку після занепаду в роки Першої світової війни. Це спортивні видання – журнал «Спорт» (1925 р.), ціла низка пластових видань – часописи, «Молоде життя» (1921 р.), «Український Пласт» (1923 р.), «Багаття» (1923 р.) [4, с. 5]. У 1930-ті роки виходять тижневик «Спортові Вісті», часопис «Готові», журнал «Старт», газета європейського рівня «Змаг», щоденна преса «Діло», «Новий Час» та ін. вела окремі спортові сторінки. Протягом багатьох років найвідомішим виданням Галичини були «Сокільські Вісті» (до 1939 р.) та календарі [8, с. 105]. «Попри досить пізнє своє відродження (1928 р.), саме сокільський орган невдовзі стає єдиним загальнокраєвим тіловиховним виданням на Західній Україні аж до 1939 року, центром усіх сокільських ідей, ареною вирішення багатьох проблем в галузі спорту й тіловиховання» [4, с. 5]. Редакція «Сокільських Вістей» велику увагу приділяла жіночій фізкультурі, залученню учениць ліцеїв, гімназій та університетів до руханково-спортивних організацій. На шпальтах видання друкуються статті про важливість та особливості фізичного виховання жінок. Це, зокрема, публікації Я. Благітки «Деякі завдання у тілесному вихованню жінок» (1931 р.), «Дівочий вік та фізичне виховання» (1930 р.), М. Тріля «Ще про руханковий однострій» (1931 р.), С. Гайдучка «Сокільський дух» (1935 р.), М. Приходової «Сокільське виховання і руханка жіноцтва» (1935 р.), В. Тихоліза «Жінка й виховання» (1935 р.), редакційні статті «Сільське виховання і руханка жіноцтва» (ч. 3, 1934 р.), «До жіночого питання в сокільській організації» (ч. 3, 1937 р.), «Жінка в Соколі» (ч. 8, 1937 р.) та статті в «Українському соколі» О. Сіропольського «Ритміка та її завдання» (1935, № 7-8), «Естетики сокільського фізичного виховання» (1936, № 4) [7, 21, с. 117]. На шпальтах спортивної періодики висвітлювали спортивні події та свята, здвиги, активними учасницями яких виступали дівчата та жінки. Так, в номерах «Сокільських вістей» друкувалися звіти про місцеві свята, програми свят, де одним з пунктів завжди були «Вправи Соколок вільноруч», вказувалась кількість учасниць та надавалися технічні пояснення, які вправи обов'язково виконувати і хто відповідальний за підготовку [18, с.119]. У міжвоєнний період у Центральній та Східній Україні також активно розвивались процеси науково-методичного, теоретичного, практичного становлення системи радянської системи фізичного виховання молоді як вагомій складовій комуністичної ідеології. Значну роль у вирішенні багатьох питань фізичної культури відігравали освітні періодичні видання «Комуністична освіта», «Шлях освіти». З початку 1920-х років на теренах Радянської України виходить перший масовий журнал – «Вестник физической культуры» (з 1929 р. № 4 – «Вісник фізичної культури» (українською мовою)). У 1930 р. було засновано журнал «Фізкультурник України». Від 1936 р. видається журнал «Спорт». [14, с. 74].

В 20-і роки спортивні видання у дискусіях, що велись на їх сторінках, часто висвітлювали труднощі залучення жіноцтва до фізкультурного руху та низьку участь жінок у заняттях фізичною культурою [13, с. 106]. Масове запровадження гімнастичних перерв на роботі та під час навчання, було спробою змінити ситуацію, щоб залучити жінок до фізичної культури. Жінки, обтяжені роботою, домашнім господарством не спішили ставати членами спортивних гуртків та секцій [11, с. 1]. Жінками-учасницями фізкультурних рухів були переважно молоді дівчата, студентки вузів у віці 17- 20-з-лишком років. Так, у статті «Вовлечем в фізкультуру трудящуюся жінчину» автор пропонує: «Массовые формы работы, сумма таких физических упражнений, которые приспособлены к особенностям женского организма и ее общественному положению, ритмика и пластика, содействующие физическому воспитанию ее, - вот что способно двинуть дело вперед» [13, с. 106]. Проте на середину 1920-х рр. зростаючі пропагандистські зусилля із залучення більшої кількості жінок у фізкультурний рух принесли свої перші результати. Приміром, якщо перша Всеукраїнська олімпіада 1921 р. була суто чоловічою, вже через сім років в Українській СРС на 205 тис. чоловіків-атлетів припадало 90 тис. жінок [3, с. 12]. Спортивна періодика публікувала результати змагань та яскраво ілюструвала перемоги наших спортсменок. Так, образ успішної фізкультурниці 1920-х років преса змальовувала, як жінку міцної, атлетичної

будови тіла, яка була гарною працівницею та, при потребі, стане до захисту революційних ідеалів. Такий образ, відповідно до «класового підходу», змальовував узагальнені типи жінок пролетарського та селянського походження. Таким чином, під «жіночою красою», в рамках спортивного дискурсу, розумілися передовсім фізичне здоров'я та міць, що було гарантією їх спортивних досягнень [13, с. 107].

З середини 1920-х рр. на сторінках загальносоюзного видання «Фізкультура и спорт» (видавалось російською мовою) почали публікувати обґрунтовані рекомендації щодо необхідності врахувати при спортивних заняттях особливості жіночого організму, а питанню зв'язку фізкультури з анатомічними та психофізичними відмінностями жінок почали приділятися більше уваги [13, с. 108]. Радянські спортивні ідеологи та організатори в справі покращення здоров'я населення, контроль за фізичним станом здоров'я фізкультурників обох статей переважно покладали на самоконтроль, пропаганда якого постійно велася на сторінках спортивної преси [13, с. 107]. «Вестник физической культуры» на своїх сторінках друкує статті державних діячів, українських вчених, педагогів, з проблем фізичного виховання дівчат та жінок (М. Подвойського, В. Бляха, А. Буценка) [2, 3]. На початку 30-х років, у період жажливих сталінських репресій, завдання періодики коригуються відповідно до партійної ідеології. Найбільшу увагу приділяють розвитку видів спорту, які мають військово-прикладну спрямованість: лижного, стрілецького, парашутного, вітрильного, кінного, мотоспорту, альпінізму, веслування та плавання. Саме у цей час формується науково-методична література з цих видів. Широко пропагується комплекс «Готовий до праці та оборони» (ГПО), який уведено в країні 1931 року, виходять друком невеличкі брошури пізнавально-роз'яснювального характеру та багато плакатів. Політика мілітаризації спорту призвели до переходу фізичної культури від фізичної підготовки до військового тренування. Активувалася ідея залучення більших мас, у тому числі і жіночих, до спортивних занять. «Прагнучи надати відмінних навичок військової підготовки як чоловікам, так і жінкам, радянські журналісти повернули радянський дискурс у питанні гендерної рівності в іншу, формально маскуліну сферу - військову підготовку цивільного населення» [20, с. 635].

У цей час жінки активно відвідували воєнізовані заняття, як стрільба та авіація. Спортивні видання все більше рясніють фотографіями жінок, успішних у стрільбі з різних видів зброї від пістолета до кулемета. «Робітниче, вчися стріляти!», закликають численні плакати. Методичний посібник «Основы стрелкового спорта в рабочих кружках» стверджував: «Совершенно необходимо обучать стрельбе и разрешать вступать в кружок женщинам наравне с мужчинами. Обучение стрельбе юношей допустимо с 14 лет, девушек с 16 лет, а в отдельных случаях еще и раньше» [13, с. 109]. Становленню та розвитку фізичного виховання сприяли і регіональні періодичні видання 1930-х рр.: «Готовий до праці та оборони» (Харків), «Фізична культура» (Київ), «Фізкультурник Дніпропетровщини», «Фізкультурник Запоріжжя», «Фізкультурник-ударник» (Одеса), «Рупор фізкультурника» (Херсон). У них друкували відомості про організацію роботи з фізичного виховання на місцях, публікували результати місцевих та обласних змагань, порушували, зокрема, і проблеми фізичного виховання дівчат та жінок [2, с. 92]. Газети та спортивні журнали друкували на своїх сторінках матеріали наукових дискусій, конференцій, навчальні програми, комплекси фізичних вправ окремо для дівчат різного віку. Особливо багато уваги періодичні видання приділяли інформації про фізкультурно-спортивні свята та чисельні святкові паради в 1920–1930-ті роки, які незмінно супроводжувалися масовими виступами фізкультурників, нерідко з мілітарним ухилом та були демонстрацією міці держави, її єдності та обороноздатності [13, с. 109]. Всі спортивні періодичні видання чи просто статті про фізичне виховання і спорт у жіночій періодиці завжди подавалися з гарними фотографіями щасливих та усміхнених учасників спортивних змагань та фізкультурних свят, що для міжвоєнного періоду 1917-1940 років можна вважати рекламними акціями та прямим агітуванням до занять фізичним вихованням та спортом.

ВИСНОВКИ

У міжвоєнний період минулого століття на розвиток та становлення фізичного виховання мала великий вплив спортивна періодика - спеціалізовані газети та науково-теоретичні журнали, які сприяли висвітленню проблем фізичного виховання, пропагували спортивні досягнення і здоровий спосіб життя. З кінця 1920-х рр., публікації радянських спортивних періодичних видань знаходяться під пануванням жорстких ідеологічних установок та мають напрямок на мілітаризацію фізичного виховання. Українські галицькі періодичні спортивні видання 20-30-х рр. були дзеркалом дуже складної суспільної реальності. Водночас вони стали потужним засобом суспільно-культурних змін, зокрема соціальної й національної мобілізації української молоді та жіноцтва щодо питання фізичної культури та спорту. Саме цей інструмент, значною мірою, вплинув на формування національного фізичного виховання та змінив життєві погляди багатьох галичанок на фізичну культуру та здоровий спосіб життя.

У ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ плануємо дослідити становлення фізичного виховання жінок в університетах різних регіонів України у міжвоєнний період.

ЛІТЕРАТУРА

1. Білий спорт / Нова хата. – Львів, червень 1928. – Ч. 6. – С. 7.
2. Блях В. А. Десятиріччя радянської фізкультури на Україні / В. А. Блях, Л. С. Привіс. – К. : Рад. будівництво і право, 1935. – 112 с.
3. Буценка А. V-річчя радянської фізкультури на Україні / А. Буценка. – Харків, – 1928. – 39 с.
4. Вацеба О. Особливості розвитку сокольської періодики Західної України (кін. XIX ст. – 30 р. XX ст.) / О. Вацеба, І. Парійчук // Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету. Серія: Педагогіка. – Тернопіль, 2000. – № 7. – С. 3–8.
5. Гаврих-Костецька Н. Віджива під час війни / Н. Гаврих-Костецька // Нова хата. – Львів, квітень 1939. – Ч. 4. – С. 9.
6. Голик Р. Між емансипацією й народною традицією: жінка, стереотипи та повсякденне життя на сторінках львівської періодики 20–30 рр. XX ст. [Електронний ресурс] / Р. Голик // Народознавчі зошити. серія історична. – 2014. – № 1. – С. 29–37.
7. Гук О. М. Фізичне виховання дівчат у загальноосвітніх школах України (1919-1941 рр.) [Текст] : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Гук Олександр Михайлович ; Дрогоб. держ. пед. ун-т ім. Івана Франка. – Дрогобич, 2014. – 20 с.
8. ДАТО. – Ф. – 3503. – оп. 1, Спр. 46. Сокільський календар, 1938, арк. 105.
9. Жінка і спорт / Нова хата. – Львів, лютий 1929. – Ч. 2. – С. 10, 19
10. III Жіночі світові ігрища в Празі / Нова хата. – Львів, жовтень 1930. – Ч. 10. – С. 19–20

11. Za mil'ioni fizkul'turnic' // Fizkul'turnik Ukraïni. – 1932. – № 5. – S. 1.
12. Znovu na leshatah / Nova hata. – L'viv, sichen' 1931. – Ch.1. – S. 7
13. Kobchenko K. Emansipaciya po-radyans'ki: zhinki v fizichnii kul'turi ta sporti v SSSR u 1920-1930 rr. / K. Kobchenko // Ukraïnoznavchii al'manah. 2010, Vip. 4. – S. 106–115.
14. Landar' A. M. Rol' pressy v razvitii fizicheskogo dvizheniya na Ukraine (1922–1941 gg.) / A. M. Landar' // Vseukrainskaya nauchnaya konferenciya. – Minsk, 1971. – S. 72–79
15. Leshetarstvo / Nova hata. – L'viv, lyuten' 1930. – Ch. 2. – S. 21–22
16. Peredirii V. A. Galic'ka periodika dlya zhinok: stanovlennya, rozvitok, problematika (1853–1939 rr.) / V. Peredirii // Zbirnik prac' Naukovo-doslidnogo centru periodiki NAN Ukraïni ; LNB im. V. Stefanika ; NDC periodiki / redkol.: M.M. Romanyuk (vidp. red.) ta in. – L'viv, 1995. – Vip. 2. – S. 45–65.
17. Plavannya / Nova hata. – L'viv, cherven' 1929. – Ch.7. – S. 6
18. «Sokil-Bat'ko». Sportivno-ruhankove tovaristvo u L'vovi: Al'manah 1984–1994. – L'viv, RVO «Osnova». – 1996. – 296 s.
19. Sushkova O. M. Periodichni vidannya dlya zhinok v Ukraïni: dinamika rozvitku ta konceptual'ni osoblivosti: Navchal'nii posibnik / O. Sushkova. – Sumi : SumDU, 2009. – 144 s.
20. Krylova, Anna. Stalinist identity from the viewpoint of gender. Rearing a generation of professionally violent woman-fighters in the 1930s Stalinist Russia // Gender and history, , Vol. 16, № 3, November 2004, s. 626-653.
21. Wroczynski R. Powszechnie dzieje wychowania fizycznego i sportu / Ryszard Wroczynski. – Wroclaw : Wydawnictwo BK, 2003. – 335 s.

УДК 796 : 005.591.6

Тищенко В.О., Доля О.О.
Запорізький національний університет, Запоріжжя

ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ ШКОЛЯРІВ МОЛОДШОГО ВІКУ

У молодшому шкільному віці мислення стає домінуючою функцією. Крім цього, завершується перехід від наочно-образного до словесно-логічного мислення. Пам'ять розвивається у двох напрямках – довільності та свідомості. На сьогодні ще недостатньо дослідженою залишається проблема встановлення індивідуальних рівнів психофізичного розвитку молодших школярів з метою впровадження спортивного стилю життя учнів початкової школи, що і обумовило актуальність нашого дослідження. Нами було розподілено усіх дітей початкових класів, що досліджувались, по групах за індексом фізичного розвитку. Відмічено кореляційний взаємозв'язок між індексом фізичного розвитку дітей та їх психофізіологічним станом, що дозволяє застосувати спортивний стиль життя у фізичному вихованні, для профілактики і корекції фізичного стану молодших школярів, а також для підвищення мотивації до самовдосконалення.

Ключові слова: фізичне виховання, психофізичні можливості, фізичний розвиток, школярі молодшого віку.

Тищенко В.А., Доля О.О. Особенности психофизического развития школьников младшего возраста. В младшем школьном возрасте мышление становится доминирующей функцией. Кроме этого, завершается переход от наглядно-образного к словесно-логического мышления. Память развивается в двух направлениях – произвольности и сознания. На сегодня еще недостаточно исследованной остается проблема установления индивидуальных уровней психофизического развития младших школьников с целью внедрения спортивного стиля жизни учеников начальной школы, и обусловило актуальность нашего исследования. Нами были распределены всех детей начальных классов, которые исследовались по группам по индексу физического развития. Отмечено корреляционная взаимосвязь между индексом физического развития детей и их психофизиологическим состоянием, позволяет применить спортивный стиль жизни в физическом воспитании, для профилактики и коррекции физического состояния младших школьников, а также для повышения мотивации к самосовершенствованию.

Ключевые слова: физическое воспитание, психофизические возможности, физическое развитие, школьники младшего возраста.

Tyshchenko V., Dolya O. Special feature of psychophysical development of primary school children. In the early school years, thinking becomes dominant function. In addition, the transition from visual and figurative to verbal and logical thinking is completed. Memory is developing in two directions – spontaneity and consciousness. The children are growing rapidly; there is disharmony in physical development, which is ahead of neuro-psychological condition of the child. This affects the temporary weakening of the nervous system. Fatigue, anxiety, need for movement are increased. Today the problem of setting individual levels of mental and physical development of primary school children in order to introduce them sports lifestyle has not been sufficiently studied. This is resulted in the relevance of our research. We have divided all surveyed primary school children in groups basing on the index of physical development. Stanger test showed that 30.8% of the third form students, 37.9% of the second form students and 45.0% of students of the first form have very low-test results (up to 20C). Analyzing the results of experimental studies, we can determine the tendency of posture deterioration of children in primary school from 46.4% in the first form to 69.2% in the third form - in the sagittal plane. It means that each year the number of children with lateral curvature of the spine is increasing. Research of psychophysiological state of primary school children found that both general valuation of each class and most of the rapid assessment indices are low. The lowest result and evaluation in retention test pose the first form students show "Flamingo". The students of the second and third forms showed a tendency to improve the results of all tests, which was due to the natural growth of the child's body and the writing and counting skills obtained at school etc. The general physical condition of primary school children is low and it has a tendency of deterioration from the first to third form. We marked the correlation between the index of physical development of children and their psycho-physiological state that allows